

Høringsnotat - Forslag til endringer i forskrift om forrentning og tilbakebetaling av utdanningslån og tap av rettigheter 2010.

Første del Forrentning og tilbakebetaling av utdanningslån og tap av rettigheter

Til kapittel 1 Tidspunkt for forrentning av utdanningslånet og tilbakebetalingsplan

Til § 1-1

For å klargjøre behandlingspraksis for renteberegning ved omgjøring etter likningskontroll foreslås et nytt tredje ledd i bestemmelsen. Forslaget er en presisering av forskriften.

Gjeldende § 1-1 for 2009:

§ 1-1 Forrentning av utdanningslånet

Utdanningslånet blir satt rentebærende fra det første månedsskiftet etter at låntakeren har avsluttet eller avbrutt utdanningen, eller når låntakeren ikke har rett til støtte etter forskrift om tildeling av utdanningsstøtte, første del og fjerde del. Det blir også regnet renter når låntakeren er i utdanning, men ikke får støtte, se kapittel 11.

Gjeld fra tidligere utdanning er rentebærende når låntakeren er i deltidsutdanning.

Forslag til ny § 1-1 for 2010:

§ 1-1 Forrentning av utdanningslånet

Utdanningslånet blir satt rentebærende fra det første månedsskiftet etter at låntakeren har avsluttet eller avbrutt utdanningen, eller når låntakeren ikke har rett til støtte etter forskrift om tildeling av utdanningsstøtte, første del og fjerde del. Det blir også regnet renter når låntakeren er i utdanning, men ikke får støtte, se kapittel 11.

Gjeld fra tidligere utdanning er rentebærende når låntakeren er i deltidsutdanning.

Ved omgjøring av stipend til lån som følge av behovsprøving i henhold til kapittel 29 i tildelingsforskriften, rentebelastes dette lånet fra den måneden beløpet legges til låntakerens konto.

Til §§ 2-1, 2-2, 2-3

Dagens regler knyttet til de statlige forvaltningsenhetene for statlig utlån (Lånekassen, Husbanken og Statens Pensjonskasse) er gjennomgått, se budsjettforslaget for 2011 kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning. Tidsforskjellen i forhold til de faktiske markedsrenter og andre mer tekniske ulikheter mellom ulike statlige utlånsordninger søkes mest mulig redusert. Det foreslås at både observasjonsperioden for flytende renter og perioden mellom observasjonsperioden og fastsettelsen av ny rente reduseres fra tre til to måneder. Forslaget innebærer eksempelvis at ny flytende rente fra 1. juli 2010 vil ta utgangspunkt i observerte renter fra mars og april 2010, i stedet for dagens regler hvor renten fra 1. juli ville tatt utgangspunkt i observerte renter fra januar,

februar og mars. Dette medfører opptil seks årlige renteendringer, i stedet for dagens system med fire mulige renteendringer. For Lånekassen kunder i tilbakebetalingsfasen innebærer denne endringen at Lånekassens lånerente følger markedsrenten tettere enn tilfellet har vært til nå. Eventuelle endringer i markedsrentenivået vil raskere reflekteres i Lånekassens tilbakebetalingsrente, både ved renteoppgang og rentenedgang.

Videre innebærer forslaget at den faste renten endres like hyppig som den flytende renten, dvs. inntil seks ganger i året. Observasjonsperioden for den faste renten foreslås beholdt som i dag (én måned). Videre er det fremmet forslag om å åpne for at låntakerne selv kan velge å gå over til flytende rente før utløpet av rentebindingsperioden. På bakgrunn av disse forslagene vil det være nødvendig med språklige endringene i de aktuelle bestemmelsene i tilbakebetalingsforskriften.

1. juli 2010 er det mest hensiktsmessige tidspunktet for innføring av ny modell for rentefastsettelse av flytende og faste renter i Lånekassen.

Departementet finner det hensiktsmessig å gjøre strukturelle endringer av bestemmelsene i §§ 2-1 flg.

- Bestemmelsen i § 2-1 inneholder mer generelle bestemmelser om beregning av renter, både flytende og fast. Bestemmelsene om ulike påslag i renteberegningen er samlet i fjerde ledd. Bestemmelsen om rentersrente foreslås beholdt som i dag i egen bestemmelse, § 2-5.
- Bestemmelsen i § 2-2 inneholder nærmere regler om fastrente; når må søknad være mottatt og hva er innholdet i avtalen. Begrepene over- og underkurs er endret til rentetap/rentegevinst som er begrepene som er benyttet i forskriften til finansavtaleloven.
- I § 2-3 foreslås det å regulere hvilke tilfeller som fører til oppheving av avtalen.

Forslagene innebærer ikke realitetsendringer.

Som følge av at forslagene rent strukturelt er av omfattende karakter for §§ 2-1 flg. er de nye bestemmelsene understreket i sin helhet.

Gjeldende § 2-1 for 2009:

§ 2-1 Beregning av flytende renter

Lånet blir forrentet etter renten på statskasseveksler som har fra null til tre måneder igjen til innløsning. I tillegg kommer én prosent p.a. til delvis dekning av administrasjonskostnader og tap.

Renten blir fastsatt for hvert kvartal av Lånekassen. Mellom observasjons- og virkningsperioden er det ett kvartal. Renten blir belastet på etterskudd den siste datoen i hver måned.

Det blir regnet ett prosentpoeng høyere rente enn ordinært av hele lånet fra den datoen gjelden er sagt opp som følge av mislighold.

Forslag til ny § 2-1 for 2010:

§ 2-1 Beregning av renter

Lånet har flytende rente med mindre låntaker inngår avtale om å binde renten.

Flytende rente blir fastsatt etter renten på statskasseveksler som har fra null til tre måneder igjen til innløsning. Observasjonsperioden er fra 1. juli 2010 to måneder. Mellom observasjons- og virkningsperioden er det fra 1. juli 2010 to måneder.

Faste renter blir fastsatt etter renten på statsobligasjoner som har tre, fem eller ti år igjen til innløsning. Observasjonsperioden er én måned. Mellom observasjons- og virkningsperiode er det én måned.

For både flytende og fast rente kommer i tillegg ett prosentpoeng p.a. til delvis dekning av administrasjonskostnader og tap. Det blir regnet ett prosentpoeng høyere rente enn ordinært av hele lånet fra den datoen gjelden er sagt opp som følge av mislighold.

Renten blir til og med 30. juni 2010 fastsatt for hvert kvartal av Lånekassen. Mellom observasjons- og virkningsperioden er det ett kvartal.

Fra og med 1. juli 2010 fastsetter Lånekassen renten seks ganger per år. Renten blir belastet på etterskudd den siste datoen i hver måned.

Til § 2-2

Det foreslås for øvrig å fordele innholdet i gjeldende § 2-2 i to deler (ny § 2-2 og ny § 2-3) ettersom § 2-2 i dag omfatter mye og tar opp flere ulike sider vedr. rentevilkår. På bakgrunn av denne nye inndelingen vil gjeldende §§ 2-3 og 2-4 bli henholdsvis ny § 2-4 og § 2-5. (Det foreslås ingen endringer i forskriftsteksten i ny § 2-5 *Rentesrente.*)

Gjeldende § 2-2 for 2009:

§ 2-2 Binding av renten

Låntakeren kan inngå avtale om å binde renten for en periode på tre, fem eller ti år.

Renten blir da fastsatt etter renten på statsobligasjoner som har tre, fem eller ti år igjen til innløsning. I tillegg kommer én prosent p.a. til delvis dekning av administrasjonskostnader og tap.

Renten blir fastsatt for hvert kvartal av Lånekassen. Mellom observasjons- og virkningsperiode er det én måned. Renten blir belastet på etterskudd den siste datoen i hver måned.

Det blir regnet én prosent høyere rente enn ordinært av hele lånet fra den datoen gjelden er sagt opp som følge av mislighold.

Låntaker som har inngått avtale om å binde renten, skal betale i samsvar med avtalen.

Det er ikke anledning til å binde renten på kun en del av lånet.

Søknad om å binde renten må være kommet inn til Lånekassen senest den 10. i den måneden rentetilbudet gjelder fra.

Ved ekstra innbetalinger eller innfrielse av gjelden i avtaleperioden, blir det regnet renteerstatning etter en over- eller underkurs, som blir avregnet mot gjelden i Lånekassen.

Avtalen om rentebinding blir opphevet dersom låntakeren

1) begynner i fulltids- eller deltidsutdanning i avtaleperioden og får lån og/eller stipend fra Lånekassen, eller

2) innfrir gjelden i avtaleperioden. Se § 5-2.

Dersom det ikke er inngått ny avtale om å binde renten når avtaleperioden er ute, blir lånet forrentet etter reglene i § 2-1.

Forslag til ny § 2-2 for 2010:

§ 2-2 Binding av renten

Renten kan bindes for en periode på tre, fem eller ti år.

Søknad om å binde renten må være kommet inn til Lånekassen senest tolv dager etter endt observasjonsperiode.

Låntaker som har inngått avtale om å binde renten, skal betale i samsvar med avtalen.

Det er ikke anledning til å binde renten på kun deler av lånet.

Forslag til ny § 2-3 for 2010:

§ 2-3 Oppheving av rentebinding

Dersom det ikke er inngått ny avtale om å binde renten når avtaleperioden er ute, blir lånet forrentet etter reglene for flytende rente, se § 2-1.

Dersom låntaker foretar ekstra innbetalinger, innfrir gjelden i avtaleperioden eller avslutter fastrenteavtalen i avtaleperioden, beregnes rentegevinst og rentetap etter bestemmelsene i § 2-2 og forskrift om låneavtaler av 11. februar 2000 til

Finansavtaleloven. Dersom låntaker avslutter fastrenteavtalen i avtaleperioden inntreffer en sperrefrist på to måneder hvor lånet forrentes etter flytende rente, før lånet eventuelt kan bindes på nytt, se § 2-4 bokstav g.

Avtale om rentebinding blir også opphevet dersom låntaker begynner i fulltids- eller deltidsutdanning i avtaleperioden og får lån og/eller stipend fra Lånekassen. I slike tilfeller blir det ikke regnet rentegevinst eller rentetap.

Gjeldende § 2-3 for 2009:

§ 2-3 Avgrensning i adgangen til å inngå avtale om binding av renten

Følgende låntakere kan ikke inngå avtale om å binde renten:

- a) låntakere under 18 år
- b) låntakere som har kortere nedbetalingstid enn avtaleperioden
- c) låntakere med lån som ikke er satt rentebærende
- d) låntakere med oppsagt lån
- e) låntakere i gjeldsordning
- f) låntakere i deltidsutdanning med støtte fra Lånekassen og som har rentebærende lån fra tidligere utdanning.

Forslag til ny § 2-4 for 2010:

§ 2-4 Avgrensning i adgangen til å inngå avtale om binding av renten

Følgende låntakere kan ikke inngå avtale om å binde renten:

- a) låntaker under 18 år
- b) låntaker som har kortere nedbetalingstid enn avtaleperioden
- c) låntaker med lån som ikke er satt rentebærende
- d) låntaker med oppsagt lån
- e) låntaker i gjeldsordning
- f) låntaker i deltidsutdanning med støtte fra Lånekassen og som har rentebærende lån fra tidligere utdanning.

Annen del Rentefritak, betalingsutsettelse og ettergivelse

Kapittel 13 Generelt om rentefritak

Til § 13-1

En "måned" i forskriften betyr 30 dager, og ikke en kalendermåned. For å klargjøre lånetakernes rettigheter foreslås det å ta inn definisjonen av begrepet "måned" i § 13-1.

Gjeldende § 13-1 for 2009:

§ 13-1 Rentefritak gis på etterskudd

Rentefritak gis på etterskudd og for hele måneder.

Forslag til ny § 13-1 for 2010:

§ 13-1 Rentefritak gis på etterskudd

Rentefritak gis på etterskudd og for hele måneder. Med "måned" menes en periode på 30 dager.

Tredje del Ettergivelse av utdanningslån i 2009 for låntakere som er bosatt i og utøver et yrke i Finnmark og utvalgte kommuner i andre fylker (regionen)

Kapittel 19 Krav til låntakeren

Til § 19-3 Definisjon av "yrkesaktiv"

Det foreslås å presisere at den perioden en låntaker er sykmeldt regnes med i opptjeningsperioden som yrkesaktiv i Finnmark og utvalgte kommuner i andre fylker (regionen). Forslaget er i tråd med gjeldende praksis i Lånekassen og er i dag omtalt i Lånekassens merknad til forskriftsbestemmelsen. For å få denne opplysningen mer synlig foreslås det å ta den inn i forskriftsteksten.

Gjeldende § 19-3 for 2009:

§ 19-3 Definisjon av "yrkesaktiv"

Som yrkesaktiv regnes:

- a) låntaker som har arbeid tilsvarende minst 50 prosent av fulltidsarbeid
- b) låntaker som har fulltidsarbeid i minst seks måneder, og som er registrert som arbeidssøker til fulltidsarbeid i resten av opptjeningsperioden
- c) låntaker som har omsorg for barn under ti år, eller har særlig tyngende omsorgsplikter i den nærmeste familien. Som barn under ti år regnes også barn som fyller ti år i løpet av 2009.
- d) låntakere som har studiepermisjon med lønn eller stipend tilsvarende minst 50 prosent av full stilling, der lønnen blir betalt fra en arbeidsgiver i regionen

Bosatte i regionen som er tilsatt i transportsektoren, på skip, oljeletingsfartøy eller faste installasjoner på kontinentalsokkelen, regnes som yrkesaktive i regionen når de er skattepliktige der.

Forslag til ny § 19-3 for 2010:

§ 19-3 Definisjon av "yrkesaktiv"

Som yrkesaktiv regnes:

- a) låntaker som har arbeid tilsvarende minst 50 prosent av fulltidsarbeid
- b) låntaker som har fulltidsarbeid i minst seks måneder, og som er registrert som arbeidssøker til fulltidsarbeid i resten av opptjeningsperioden
- c) låntaker som har omsorg for barn under ti år, eller har særlig tyngende omsorgsplikter i den nærmeste familien. Som barn under ti år regnes også barn som fyller ti år i løpet av 2009.
- d) låntakere som har studiepermisjon med lønn eller stipend tilsvarende minst 50 prosent av full stilling, der lønnen blir betalt fra en arbeidsgiver i regionen

Det tidsrommet en låntaker er sykmeldt fra et arbeidsforhold i regionen, blir regnet med i opptjeningsperioden.

Bosatte i regionen som er tilsatt i transportsektoren, på skip, oljeletingsfartøy eller faste installasjoner på kontinentalsokkelen, regnes som yrkesaktive i regionen når de er skattepliktige der.

Fjerde del Ettergivelse av utdanningsgjeld i 2009 for låntakere som har fullført visse lærerutdanninger

Til kap. 23 Ettergivelse av utdanningsgjeld i 2009 for låntakere som har fullført visse lærerutdanninger

I 2009 ble det innført en ny ordning for ettergivelse av utdanningsgjeld for låntakere som har fullført visse lærerutdanninger. Her var målgruppen lærere med språk- og realfagskompetanse på masternivå. Det foreslås nå å utvide ordningen med samisk lærerutdanning. Dette er en oppfølging av St.meld. nr. 11 (2008-2009), der det står følgende:

Departementet vil vurdere en ordning for ettergivelse av utdanningsgjeld for å stimulere flere til å ta samisk lærerutdanning eller skaffe seg kompetanse i samisk som en del av lærerutdanningen. Ordningen vil tilsvare den som innføres i 2009 for låntakere som har fullført visse lærerutdanninger, blant annet masterprogram i lærerutdanning med språk eller realfag. Her ettergis deler av utdanningslånet når utdanningen er fullført. Denne ordningen vil også gjelde personer som har tatt minimum 60 studiepoeng i samisk som en del av grunnutdanningen som lærer.

Kunnskapsdepartementet mener at også samisk førskolelærerutdanning bør inkluderes i ordningen ettersom rekrutteringsproblemene er store også der.

Som følge av at flere utdanninger blir inkludert i ordningen, kreves regeltekniske endringer. Det foreslås en ny forskriftsbestemmelse om de samiske lærerutdanningene og justering av formuleringer i gjeldende bestemmelser. Det foreslås å endre overskriften på gjeldende § 23-1 og å legge til et nytt ledd i gjeldende § 23-2, som blir ny § 23-3. Gjeldende § 23-3 blir som en følge av dette ny § 23-4. De samiske lærerutdanningene samles i ny § 23-2.

Kunnskapsdepartementet foreslår at det ikke skal være mulig å få ettergivelse både etter § 23-1 og etter § 23-2 for samme utdanning og at dette reguleres i ny § 23-3.

Gjeldende § 23-1 for 2009:

§ 23-1 Omfang

Ordningen omfatter låntakere som fullfører følgende utdanninger i vårsemesteret eller høstsemesteret 2009:

- integrert masterprogram i lærerutdanning med realfag eller fremmedspråk (bortsett fra nordisk/norsk),
- toårig fagdidaktisk masterprogram for lærere i realfag eller fremmedspråk (bortsett fra nordisk/norsk)

Forskrift om forrentning og tilbakebetaling av utdanningslån og tap av rettigheter 2010

- praktisk-pedagogisk utdanning (PPU), dersom låntakeren tidligere har fullført mastergrad eller hovedfag i matematisk-naturvitenskapelige fag, teknologiske fag/sivilingeniørutdanning eller fremmedspråk (bortsett fra nordisk/norsk),
- praktisk-pedagogisk utdanning (PPU), dersom låntakeren tidligere har fullført ingeniørutdanning.

Forslag til ny § 23-1 for 2010:

§ 23-1 Realfag og fremmedspråk

Ordningen omfatter låntakere som fullfører følgende utdanninger i vårsemesteret eller høstsemesteret 2010:

- integrert masterprogram i lærerutdanning med realfag eller fremmedspråk (bortsett fra nordisk/norsk),
- toårig fagdidaktisk masterprogram for lærere i realfag eller fremmedspråk (bortsett fra nordisk/norsk)
- praktisk-pedagogisk utdanning (PPU), dersom låntakeren tidligere har fullført mastergrad eller hovedfag i matematisk-naturvitenskapelige fag, teknologiske fag/sivilingeniørutdanning eller fremmedspråk (bortsett fra nordisk/norsk),
- praktisk-pedagogisk utdanning (PPU), dersom låntakeren tidligere har fullført ingeniørutdanning.

Forslag til ny § 23-2 for 2010:

§ 23-2 Samisk

Ordningen omfatter låntakere som fullfører 60 studiepoeng eller mer i samisk språk som del av følgende utdanninger i vårsemesteret eller høstsemesteret 2010:

- Samisk allmennlærerutdanning (Samisk høgskole)
- Samisk førskolelærerutdanning (Samisk høgskole)
- 60 studiepoeng samisk språk (alle samiske språk) som del av allmennlærerutdanning

Ordningen omfatter også låntakere som tar følgende utdanninger:

- 60 studiepoeng samisk språk (alle samiske språk) dersom låntaker tidligere har fullført praktisk-pedagogisk utdanning (PPU)
- Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU) dersom låntakeren tidligere har avlagt 60 studiepoeng i samisk språk (alle samiske språk)
- 60 studiepoeng samisk språk (alle samiske språk) dersom låntaker tidligere har fullført førskolelærerutdanning.
- Fullført førskolelærerutdanning dersom låntakeren tidligere har avlagt 60 studiepoeng samisk språk (alle samiske språk).

Gjeldende forskrift i 2009:

§ 23-2 Beløp for ettergivelse

Forskrift om forrentning og tilbakebetaling av utdanningslån og tap av rettigheter 2010

Låntakere som fyller vilkårene i § 23-1, kan få ettergitt utdanningsgjeld med opp til kr 50 000.

Forslag til ny forskriftstekst i 2010:

§ 23-3 Beløp for ettergivelse

Låntakere som fyller vilkårene i § 23-1 eller 23-2, kan få ettergitt utdanningsgjeld med opp til kr 50 000.

Ettergivelse kan ikke gis for samme utdanning etter både § 23-1 og § 23-2.